

Márku Anita

Beszámoló a Nagy J. Béla helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjéről

Bevezetés

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszéke idén is megrendezte a felsőoktatási intézmények Nagy József Béláról elnevezett helyesírási versenyének Kárpát-medencei döntőjét és a hozzá kapcsolódó szakmai programot. A versenyek 1987-től kezdődően eleinte évente, majd később két évente követték egymást (Bozsik 2017). A 28. döntőre 2021. novemberében került volna sor, ám akkor a pandémia okozta bizonytalanság nem tette lehetővé, hogy a verseny személyes jelenléttel és a határon túli versenyzők bevonásával valósuljon meg. Végül egy év csúszással, de a megszokott őszi időpontban, 2022. november 11–12-én került sor a rendezvényre a programot évek óta támogató Anyanyelv-ápolók Szövetsége és a Bethlen Gábor Alap támogatásával.

A versenyre a korábbi évekhez hasonlóan idén is legnagyobb számban a pedagógusképzéssel foglalkozó tudományegyetemekről, kisebb számban pedig tanító- és óvodapedagógus-képző intézményekből érkeztek hallgatók. A résztvevők létszáma az elmúlt években általában 20-25 fő volt, idén azonban annak a módosításnak köszönhetően, amely szerint minden intézmény 2-2 versenyzőt delegálhatott, rekordszámú hallgató vett részt a megméretésen: a versenyen 16 intézmény 30 versenyzője mérte össze a tudását. A határon túlról öt intézmény hallgatói jelentek meg: képviseltette magát a pozsonyi, a nyitrai, a kolozsvári, az ungvári és a nagyváradi pedagógusképző intézmény is.

A verseny szakmai programja

A rendezvényt Pajtókné Tari Ilona rektor nyitotta meg. Személyes hangvétellű köszöntő beszédében kiemelte a verseny küldetésének a fontosságát, és biztatta a szervezőket, hogy az egri döntő lebonyolításának a folytonosságát tartsák meg, amelyhez a jövőben is szívesen biztosítja a helyszínt az egri egyetem. Majd Takács Judit, egyetemi docens, a Magyar Nyelvészeti Tanszék megbízott tanszékvezetője házigazdaként köszöntötte a résztvevőket és a kísérő tanárokat, és őszinte örömét fejezte ki, hogy a világjárvány miatti kényszerű szünet és halasztás után újra jelenléti formában kerülhet sor a döntőre Egerben.

1. kép

Takács Judit mb. tanszékvezető egyetemi docens köszönti a verseny résztvevőit

A kétnapos program első napján szakmai előadásokon vehettek részt a versenyzők és felkészítő tanáraik. Az előadások idén kifejezetten aktuálisak voltak, erősen reflektáltak többek között a tanulmányi versenyek és az oktatás pandémia okozta változásaira.

Tóth Etelka, a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karának főiskolai tanára *Simonyi a weben. Az online verseny értékei és távlatai* címmel tartott előadást. Vázolta a Simonyi-versenyek több évtizedes kihívásait, és bemutatta, hogy az utóbbi években hogyan valósulhatott meg a verseny a digitális térben. Megmutatta azt az online platformot is, ahol a 2021-es verseny lezajlott, és amely 1000 versenyző csatlakozására is alkalmas. Az online versenyek révén egyúttal egy olyan nagy eredménylista és feladatbank is létrejött, amely sok szempontú elemzésre ad lehetőséget. Az adatok elemezhetők például a feladattípusok, az életkori sajátosságok szerint, vagy vizsgálható az is, hol jelennek meg érzékeny nyelvi problémák, továbbá hogy milyen nyelvi változások érzékelhetők. Mindezt össze lehet vetni a demográfiai adatokkal, sőt régiók szerint is (például magyarországi és külföldi területek bontásában). A verseny adatainak és eredményeinek az elemzése feltehetőleg sok szempontból hasznos lesz az anyanyelvi oktatásmódszertani kutatások számára.

Laczkó Krisztina, az ELTE Bölcsészettudományi Karának egyetemi docense a többszörös összetételek írásproblémáit tárgyalta. Előadásában beszélt a helyesírás funkcionális hasznosságáról, arról, hogy a helyesírásra elsősorban azért van szükség, hogy mások megértsék az általunk küldött írásbeli üzenetet, hogy az üzenet befogadója a lehető legkönnyebben juthasson el a szöveg értelmezéséhez. A fakultatív írásbeliség így nem lenne célravezető. Megtudhattuk, hogy a helyesírási szabályokkal szemben többféle elvárás támasztható: legyen egyértelmű; pontosan lehessen tudni, hogy mit hogyan kell írni; ha egyszerűsítenyi lehet, akkor meg kell tenni, de ha nem, akkor tudomásul kell venni, hogy például a hagyomány elve érvényesül. Hét év telt el az új szabályzat hatályba lépése óta. Azóta is folyamatosan reflektálnak a kutatók, a szabályzat szerkesztői a pontatlanságokra, hibákra. Ilyen például

előfordul a mozgószabályt tárgyaló csoportban is: a 140. és a 141. szabálypont például nem lett összehangolva, mert vannak mozgatható és mozdíthatatlan kötőjelek, és ez nem derül ki a megfogalmazásból. Az előadó leszögezte, hogy a 12. helyesírási szabályzatban ez a szabálycsoport nem változott meg alapvetően az előzőekhez képest, mindössze új kiegészítések jelentek meg benne.

N. Császi Ildikó, a Partiumi Keresztény Egyetem vendégoktatója és a Károli Gáspár Református Egyetem docense a tárgynevek egyik típusának helyesírási kérdéseit járta körül. Kutatási témája személyes indíttatású volt, amelyből igen gazdag és meglepően szórakoztató előadás bontakozott ki. Több szárazföldi (valamint vízi-, légi-) közlekedési eszköznek is van neve, de a legelső hivatalos tárgyneveket gőzmozdonyok kapták: *Pest*, *Buda*, *Nyitra*, *Pannónia*. Ám a vonatoknak becenevük is lehet, amelyet a gyártóról vagy a gépezetéről, avagy valamilyen külső jellemzőjéről (*Koporsó*), esetleg a hangjáról neveztek el. Az előadásból nemcsak a tárgynevek helyesírásáról, de egyes vonatok szolmizálási képességéről is érdekességeket tudhattunk meg.

Két módszertani jellegű előadást is meghallgathattak az érdeklődők: H. Tóth István, a prágai Károly Egyetem docense a magyar mint idegen nyelv tanítási tapasztalatairól, Angyal László pedig a Nyitrai Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetében folyó tehetséggondozásról beszélt. H. Tóth István előadásában több évtizedes magyartanítási tapasztalataiból most is sok tanulságos ötletet és módszertani „csemegét” hozott. Bemutatta a fókuszszemléletű oktatási módszert, valamint részletesebben szólt az igeragozás és a magyar mint idegen nyelv rendszerének a kapcsolatáról is. Angyal László egyrészt azokat a kutatási témákat mutatta be, amelyekkel a nyitrai egyetem magyar intézetében foglalkoznak a névtan, a pszicholingvisztika, a kétnyelvűség, a finnugrisztika és a nyelvpolitika tárgykörében. A tehetséggondozás kiemelten van jelen az intézet programjában. A helyesírás tanítása hangsúlyos a tanárképzésben, de a fordító- és tolmácsolás képzésben is, a (magyar nyelvű) kiadványszerkesztés specializációban pedig kiemelt szerepet kap.

A helyesírási verseny feladatai és eredményei

A Nagy J. Béla helyesírási verseny Kárpát-medencei döntőjére másnap, november 12-én délelőtt került sor. A szokásoknak megfelelően ebben az évben is egy tollbamondásból és egy kétrészes feladatlap megoldásából tevődött össze a megmérettetés. Míg a zsűri dolgozott és javított, a részt vevő diákok és kísérőtanárok a Líceum Csillagvizsgáló és Tudományos Élmenyközpontjában tettek látogatást.

2. kép

Látogatás a Líceum Csillagvizsgáló és Tudományos Élményközpontjában

A versenyen első helyezést ért el a Pannon Egyetem képviselőjében induló Tóth Gvendolin, negyedéves angol nyelv és kultúra – magyartanár szakos hallgató (felkészítője Pelczéder Katalin). A második helyezett Hadobás Titanilla, a Károli Gáspár Református Egyetem hallgatója lett (tanára Heltainé Nagy Erzsébet és Sólyom Réka), a 3. helyezést pedig Balló Ignác-Norbert, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem harmadéves magyar–angol szakos hallgatója érte el (Dimény Hajnalka tanítványa). Ugyancsak ő kapta idén a legjobb eredményt nyújtó határon túli hallgatónak járó különdíjat is.

3. kép

A helyezettek (balról jobbra: Hadobás Titanilla, Tóth Gvendolin és Balló Ignác-Norbert)

A verseny hagyományainak része az, hogy az előadások anyaga kötet formában is megjelenik. Ez a jövő évben megjelenő kötet tartalmazza majd a verseny feladatainak részletes elemzését, értékelését. A 2022. évi tollbamondás szövege elérhető a cikkben ezen a linken, az A jelű és a B jelű feladatlap is letölthető. A verseny szervezői nemcsak megőrizni, hanem továbbvinni, továbbfejleszteni is igyekeznek a felsőoktatásban egyedülálló helyesírási versenynek a hagyományait.

Márku, Anita: A Report on the Carpathian Basin Final of the Béla Nagy J. Spelling Bee

Az írás szerzőjéről

Márku Anita

egyetemi docens
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet, Eger

tudományos munkatárs
Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest

marku.anita[kukac]uni-eszterhazy.hu

ORCID: 0000-0001-8976-117X ORCID: 0000-0001-9051-9591